

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Ymchwiliad i waith Arolygiaeth Iechyd Gofal Cymru

Casgliad ac argymhelliad allweddol

Cynhaliwyd ymchwiliad y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol i waith Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru yn ystod tymor yr hydref 2013. Cyhoeddodd y Pwyllgor ei gasgliadau ym Mawrth 2014. Mae'r ddogfen hon yn amlinellu casgliad ac argymhelliad allweddol y Pwyllgor, ac yn rhestru'r prif faterion a nodwyd gan y Pwyllgor yn ystod ei ymchwiliad. Ceir copi o'r adroddiad llawn ar [wefan](#) y Pwyllgor.

Casgliad

Penderfynodd y Pwyllgor gynnal adolygiad o waith Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru (AGIC) i fodloni ei hun fod y gyfundrefn arolygu gwasanaethau iechyd yng Nghymru yn addas i'r diben. Ni chafodd y Pwyllgor y sicrwydd yr oedd am ei gael mewn perthynas â rôl AGIC yn sicrhau y caiff darparwyr gofal iechyd eu harolygu'n briodol, eu bod yn bodloni safonau sylfaenol, ac yn wynebu digon o ymyrraeth pan na fodlonir safonau sylfaenol.

At hynny, ni chafodd y Pwyllgor sicrwydd fod diben a rôl AGIC wedi'u diffinio ddigon i ddarparu cyfundrefn arolygu a rheoleiddio clir a chadarn a gaiff ei deall. Yn ein barn ni, mae'r diffyg eglurder hwn wedi taseilio gallu AGIC i sefydlu ei hun fel rheoleiddiwr awdurdodol. Byddai diben cliriach yn helpu i gryfhau sut y mae AGIC yn cyflawni ei chyfrifoldebau a nodi'r hyn y mae'n bwriadu ei gyflawni drwy ei gweithgarwch rheoleiddio ac arolygu.

Cred y Pwyllgor y byddai rhoi eglurder ynglŷn â'r tirlun statudol, sy'n ymddangos yn anhrefnus ac yn anhryloyw ar hyn o bryd, yn helpu i bennu cyfarwyddyd cliriach a gwella atebolrwydd y rheoleiddiwr. Ym marn y Pwyllgor, bydd diwygio sylfaen statudol AGIC yn helpu i sicrhau rheoleiddiwr gofal iechyd mwy effeithiol. Credwn hefyd y gallai hyn helpu i fynd i'r afael â'n pryderon ynghylch gallu AGIC i arddangos ei hannibyniaeth ar Lywodraeth yn yr un ffordd ag y mae arolygiaethau eraill, fel Estyn, yn gallu ei wneud.

Mae'r Pwyllgor yn ymwybodol bod y Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys ymrwymiad i adolygu'r fframwaith ar gyfer craffu o'r tu allan ar wasanaethau cyhoeddus a gwaith archwilwyr, arolygwyr a rheoleiddwyr. Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau y bydd yr adolygiad hwn yn cwmpasu gwaith AGIC. Fodd bynnag, cred y Pwyllgor nad yw'r system bresennol yn darparu'r sicrwydd angenrheidiol y gall AGIC gyflawni ei rôl yn llawn, ac y dylid cynnal adolygiad manwl a thrylwyr o ddiben a swyddogaeth AGIC ar frys.

Mae'n bwysig pwysleisio na wnaethom ganfod unrhyw broblemau difrifol o ran ansawdd a diogelwch gwasanaethau ar unrhyw adeg yn ystod ein ymchwiliad. Fodd bynnag, mae'r un mor bwysig pwysleisio nad oeddem yn teimlo'n gwbl hyderus, pe byddai problemau o'r fath yn codi o fewn GIG Cymru, y byddent yn cael eu canfod mewn ffordd brydlon neu systematig pe byddem yn dibynnu ar AGIC yn unig.

Argymhelliad

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad sylfaenol o AGIC i ddiwygio, datblygu a gwella ei swyddogaethau rheoleiddio ac arolygu. Dylai ystyriaeth o'r angen i ddiwygio sylfaen statudol AGIC fod yn rhan o'r adolygiad hwn, yn ogystal â'r prif faterion a nodwyd yn yr adroddiad hwn. Dylid cynnal yr adolygiad ar frys a dylai arwain at amlinelliad clir o amcanion a diben craidd AGIC.

Materion

Rhestrir isod y prif faterion a nodwyd gan y Pwyllgor yn ystod ei ymchwiliad. Mae'r Pwyllgor yn credu y dylid ystyried y materion hyn fel rhan o'r adolygiad sylfaenol o AGIC a argymhellwyd ganddo.

1 – Darparu prif ddiben AGIC: Cred y Pwyllgor y dylai AGIC gyhoeddi rhaglen sy'n amlinellu ei gweithgarwch rheoleiddio ac arolygu, gan gynnwys gwneud yn gyhoeddus y manylion am ba mor aml y mae'n bwriadu arolygu'r darparwyr gofal iechyd gwahanol a'i gallu i gyflawni ei rhwymedigaethau. Dylai AGIC fod yn glir ynghylch y gyfundrefn arolygu a ddisgwylir gan y cyhoedd a sut y bydd yn sicrhau'r cyhoedd bod gwasanaethau'n ddiogel ac o safon.

2 – Defnyddio gwybodaeth yn well: Ym marn y Pwyllgor:

- Dylai AGIC wella'r ffordd y mae'n cael gafael ar ddealltwriaeth a gwybodaeth ac yn ymdrin â hynny, gan sicrhau bod ganddi fynediad at wybodaeth amserol gan yr holl gyrrff perthnasol.
- Dylai AGIC egluro'r ystod o ddata y mae'n ei ddefnyddio i geisio canfod patrymau sy'n nodi neu'n rhagweld ansawdd gofal gwael i gleifion, gan wneud y prosesau sydd ar waith i nodi achosion sydd o bryder difrifol neu fethiannau systematig ac ymateb iddynt yn gyflym, yn dryloyw.
- Dylai Cynghorau Iechyd Cymuned fod yn fwy rhagweithiol wrth rannu eu gwybodaeth ag AGIC fel y gellir cyflawni'r rôl sylfaenol sydd ganddi i'w chwarae wrth gefnogi'r gyfundrefn arolygu. Bydd hyn yn gwella cydweithio, yn sicrhau y caiff arolygiadau eu cydgyssylltu'n well, ac yn galluogi AGIC i ganolbwyntio gweithgarwch ar y meysydd sydd â'r risg uchaf.

3 – Darparu gwybodaeth i'r cyhoedd: Ym marn y Pwyllgor, mae angen i AGIC feithrin ymdeimlad newydd o ddiben, a deall ei bod yn bodoli i sicrhau bod darparwyr yn bodloni safonau gofynnol ac ymyrrydd pan nad yw hyn yn digwydd. Mae'n cymryd gormod o amser i gyhoeddi adroddiadau arolygu, ac ni chânt eu cyfleu'n effeithiol i'r cyhoedd. Mae angen i AGIC roi sicrwydd i gleifion a'r cyhoedd fod ganddi gynllun trefnus i sicrhau y caiff darparwyr gofal iechyd eu harolygu'n briodol a'u dwyn i gyfrif. I gyflawni hyn, mae angen i AGIC wneud y canlynol:

- cyhoeddi ei hadroddiadau arolygu yn brydlon;
- cynyddu a gwella hygyrchedd y wybodaeth y mae'n ei chyhoeddi i'r cyhoedd, gan ei gwneud yn glir sut y mae'n bwriadu dilyn ei hargymhellion a'r camau y bydd yn eu cymryd os na chaiff cynnydd ei wneud; a
- trawsffurfio ei gwefan fel ei bod yn hawdd ei defnyddio, yn dryloyw ac yn borth gwybodaeth cynhwysfawr sy'n adlewyrchu'r adroddiadau y mae wedi'u llunio a'r gwaith sydd wedi'i wneud.

4 – Creu sefydliad uchel ei berfformiad: Yn 2011, cynhaliodd AGIC adolygiad o'r gwasanaethau a ddarperir gan ei hadolygwyr allanol. Dylai AGIC gyhoeddi canfyddiadau'r adolygiad hwn er mwyn rhoi sicrwydd fod gan y sefydliad y cydbwysedd cywir rhwng y defnydd o adolygwyr allanol ac arolygwyr clinigol. Dylai AGIC wneud ei dull o benodi a defnyddio adolygwyr allanol yn glir a nodi ei hanghenion ar gyfer y dyfodol yn glir.

5 – Sicrhau ddilysrwydd: Er bod y Pwyllgor yn cefnogi penderfyniad AGIC i symud oddi wrth system asesu sy'n dibynnu'n fawr ar ddilysu, credwn er hynny na ddylid dibynnu'n ormodol ar hunanasesiad - mae'n rhaid cael lefel briodol o ddilysu o hyd. Mae angen i AGIC roi eglurhad o ba ddilysrwydd allanol a wneir i roi sicrwydd fod hunanasesiad a wneir gan sefydliad gofal iechyd yn ddigon cadarn, ac er mwyn galluogi cyrff iechyd i feincnodi eu perfformiad a'u heffeithiolrwydd.

6 – Iechyd a gofal cymdeithasol integredig: Credwn y dylai'r adolygiad yr ydym wedi argymhell, y dylai Llywodraeth Cymru ei gynnal o swyddogaethau rheoleiddio ac arolygu AGIC, ystyried yn benodol ei rôl mewn perthynas â modelau gofal iechyd newydd. Dylid rhoi ystyriaeth benodol i sut y mae gwaith AGIC, yng nghyd-destun modelau newydd o ofal integredig, yn gweithio ar y cyd â chyrff rheoleiddio ac arolygu eraill a beth y dylai ei rôl fod o ran gofal sylfaenol.

Fe fydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn dychwelyd i'r pwnc hwn yn ystod y Cynulliad hwn i sicrhau yr eir i'r afael â'r argymhelliad a wnaed a'r materion a godwyd mewn ffordd brydlon a chadarn.

